

Sygn. akt III AUa 1448/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ewa Cyran (spr.)
Sędziowie:	SSA Marek Borkiewicz SSA Hanna Hańczewska-Pawłowska
Protokolant:	inspektor ds. biurowości Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2013 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku **K. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

na skutek wniosku K. G. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z dnia 1 października 2012 r. sygn. akt III AUa 486/12

1. wznawia postępowanie zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 1 października 2012 r. sygn. akt III AUa 486/12;
2. zmienia wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 1 października 2012 r. sygn. III AUa 486/12, wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 14 lutego 2012 r. sygn. akt VIII U 3972/11 oraz poprzedzającą go decyzję z dnia 26 września 2011 r. i podejmuje wypłatę emerytury wnioskodawcy od 1 października 2011 r. wraz z odsetkami od 11 stycznia 2013 r.;
3. w pozostałym zakresie skargę oddala.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 września 2011r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych, II Oddział w P. z urzędu wstrzymał K. G. wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011r. Organ rentowy wskazał, iż wypłata emerytury podlega zawieszeniu, gdyż K. G. kontynuuje zatrudnienie.

Odwołanie K. G. od powyższej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 14 lutego 2012r. (sygn. akt VIII U 3972/11).

Sąd Okręgowy stwierdził, że rozstrzygnięcie niniejszej sprawy sprowadzało się do ustalenia, czy pozwany organ rentowy słusznie wstrzymał odwołującemu wypłatę emerytury, począwszy od dnia 1.10.2011r. z uwagi na kontynuowanie przez niego zatrudnienia. Okoliczności faktyczne nie były kwestionowane przez strony. W szczególności nie była sporna kwestia pozostawania przez odwołującego w zatrudnieniu w dacie składania wniosku o emeryturę, jak i w dacie przyznania tego świadczenia. Odwołujący do chwili obecnej kontynuuje zatrudnienie.

Sąd Okręgowy analizując treść przepisów art. 103a ustawy emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 6 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, wskazał, że organ rentowy prawidłowo ustalił w zaskarżonej decyzji, że wypłata świadczenia emerytalnego odwołującemu winna ulec zawieszeniu. Odwołujący uzyskał prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011r. i przed dniem nabycia tego prawa nie rozwiązał stosunku pracy, dlatego wstrzymanie wypłaty tego świadczenia dokonane decyzją z dnia 26 września 2011 r. było prawidłowe.

Jednocześnie Sąd Okręgowy wskazał, że zarzuty odwołującego związane z tym, że decyzja ZUS pozbawia go praw nabytych, wynikających z konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawa, nie są zasadne. Wprowadzona przez ustawodawcę na mocy przepisu art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS instytucja zawieszenia prawa do emerytury nie narusza zasady ochrony praw nabytych. Odwołujący nie został pozbawiony prawa do emerytury, a jedynie wypłata tego świadczenia została powiązana z koniecznością rozwiązania stosunku pracy.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżona decyzja jest prawidłowa i oddalił odwołanie.

Od wyroku tego odwołujący wywiódł apelację, która została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 1 października 2012r. sygn. akt III AUa 486/12.

Pismem z dnia 29 listopada 2012r. K. G. złożył **skargę o wznowienie postępowania** zakończoną prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wydanym w dniu 1 października 2012r. (sygn. akt III AUa 486/12) powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku sygn. akt K 2/12, ogłoszony w dniu 22 listopada 2012 roku w Dz. U. z 2012 roku poz. 1285.

Powołanym wyrokiem Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 roku Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227, z 2010 roku Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 roku Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 roku poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej.

Sąd Apelacyjny rozpoznając skargę o wznowienie postępowania ustalił następujący stan faktyczny:

K. G. urodził się (...)

Od 1.09.2003r. K. G. jest zatrudniony w Izbie Celnej w P..

Dnia 10.07.2009r. odwołujący złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Decyzją z dnia 21.07.2009r. ZUS II Oddział w P. przyznał K. G. prawo do emerytury od dnia 1.07.2009r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Zaskarżoną decyzją z dnia 26.09.2011 r. ZUS II Oddział w P. z urzędu wstrzymał odwołującemu wypłatę emerytury od dnia 1.10.2011 r..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Skarga okazała się zasadna

Wskazać należy, iż art. 190 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przewiduje, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, stanowi podstawę do wznowienia postępowania.

W myśl art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Przepis ten stanowi realizację reguły zawartej w powołanym art. 190 ust. 4 Konstytucji na gruncie postępowania cywilnego.

Zgodnie z art. 190 ust. 3 Konstytucji orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego.

Stosownie do art. 405 k.p.c. do wznowienia postępowania na podstawie przewidzianej w art. 401¹ kpc właściwy jest sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, a jeżeli zaskarżono orzeczenia sądów różnych instancji, właściwy jest sąd instancji wyższej, co w stanie faktycznym sprawy oznacza właściwość Sądu Apelacyjnego.

W tym miejscu należy wskazać, że ustawą z dnia 21 stycznia 2000 roku o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 9, poz. 118) ustawodawca dodał do art. 103 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ust. 2a, wprowadzając obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Od 1 lipca 2000 roku, tj. od daty wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane – zostało zawieszona.

Wskazany art. 103 ust. 2a został uchylony mocą art. 37 pkt. 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507).

Od 8 stycznia 2009 roku treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku. Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 roku.

Od 1 stycznia 2011 roku obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy o emeryturach i rentach z FUS na podstawie art. 6 pkt. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 roku Nr 291, poz. 1707), znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz, którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS objął wszystkich emerytów, czyli tych, którzy prawo do emerytury uzyskają od momentu jego wejścia w życie oraz tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 roku mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do 30 września 2011 roku. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury została przez ZUS wstrzymana, poczynając od 1 października 2011 roku.

Podkreślić należy, że art. 103a, uniemożliwiając realizację prawa do emerytury do czasu rozwiązania stosunku pracy, konstruuje treść ryzyka emerytalnego jako prawo do odejścia z rynku pracy i uzyskania świadczenia emerytalnego.

Ryzyko emerytalne to zdarzenie prawne uzasadniające realizację prawa do emerytury.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012 roku stwierdził, że określenie treści ryzyka emerytalnego przez ustawodawcę jest dla adresatów takiej regulacji informacją, jakie warunki muszą spełnić, żeby zrealizować swoje prawo do świadczenia emerytalnego. W tym kontekście, jeśli ubezpieczony już raz te warunki skutecznie spełnił, tj. osiągnął wiek emerytalny i odpowiedni staż pracy w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku, to niedopuszczalne jest – z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, nakazanie mu zastosowania się do nowej treści ryzyka, czyli nakazanie mu ponownego zrealizowania już raz skutecznie zrealizowanego prawa do emerytury.

Skutkiem omawianego wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest utrata mocy art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż skarżący K. G., który nabył prawo do emerytury od 1 lipca 2009 roku mieści się w wąskim kręgu osób, w stosunku do których Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku. K. G. nabył bowiem prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów tj. po osiągnięciu odpowiedniego wieku oraz udowodnieniu wymaganego stażu pracy, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Odnośnie żądania odsetek od dnia 1 października 2011 roku należy wskazać, że obowiązek zapłaty odsetek od świadczeń z ubezpieczeń społecznych reguluje przepis art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585) stanowiący, że jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Do chwili opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego w dniu 22 listopada 2012 roku nie można przypisać organowi rentowemu nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa materialnego (wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2010r. I UK 345/09).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych popada w opóźnienie, jeżeli miał możliwość ustalenia prawa do świadczenia lub wypłaty w określonej wysokości, a nie wykonał swego obowiązku wobec świadczeniobiorcy, mimo upływu 30 dni od tej chwili.

Skoro data wypłaty świadczenia emerytalnego odwołującego przypada na dzień 10 każdego miesiąca, to pozwany organ pozostaje w opóźnieniu od 11 stycznia 2013 roku i odwołujący ma prawo do odsetek od tej daty.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że niekonstytucyjność przepisów stwierdzona wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku, sygn. akt K 2/12 ma wpływ na treść wyroku objętego skargą, co powodować musiało wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w

Poznaniu z dnia 1 października 2012 roku, sygn. akt III AUa 486/12 i zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 14 lutego 2012 roku sygn. akt VIII U 3972/11 oraz poprzedzającej go decyzji z dnia 26 września 2011 roku i podjęcie wypłaty emerytury wnioskodawcy od dnia 1 października 2011 z odsetkami od 11 stycznia 2013 roku, o czym orzekł na podstawie art. 412 § 2 kpc w zw. z art. 386 § 1 k.p.c., jak w pkt. 1 sentencji wyroku.

Natomiast w pkt. 2 oddalił żądanie odsetek za wcześniejszy okres jako bezzasadne.

/SSA Marek Borkiewicz/ /SSA Ewa Cyran/ /SSA Hanna Hańczewska-Pawłowska/